

FESTIVAL SLOVENSKEGA FILMA

Za začetek o izgubljeni generaciji

Festival slovenskega filma, ki bo letos ponudil okoli 110 filmov, od tega 52 tekmovalnih, med njimi 16 celovečercov, je v polnem teku. Filme si je mogoče ogledati ne le v portoroških Avditoriju in galeriji Monfort, pač pa tudi v ljubljanskem kinu Komuna.

✎ Tina Poglajen

Četudi slovenski film še vedno pesti neenakost v smislu spola in dostopa do sredstev za snemanje filmov – te namreč še vedno posname zgolj deset odstotkov režiserk – se njegova podoba z avtoricami in avtorji mlajše generacije, med katerimi je tudi Urša Menart, morda vendarle začenja spreminjati. Njen film *Ne bom več luzerka* je tudi odprl letošnji festival slovenskega filma v Portorožu.

Spela (igra jo Eva Jesenovec) je 29-letna diplomantka umetnostne zgodovine, ki zaradi nezaposljivosti in kronične podhranjenosti kulturnih ustanov kljub prizadevnosti ne najde redne službe. Preživlja se s priložnostnimi deli, kot receptorka v muzeju, čuvajka na bazenu, natakariča, a kljub temu da ne zmore več plačevati najemnine in so vsi okrog nje, vključno z najboljšima prijateljicama (Tina Potočnik Vrhovnik, Lara Vouk) in fantom (Jurij Drevenšek), nad možnostmi v Sloveniji že obupali in odšli v tujino, trmasto vztraja, da bo ostala v Ljubljani.

Neprilagajenec slovenskega filma
Filme ustvarjalk pogosto presojamo ne le po njihovi umetniški vrednosti, temveč tudi glede na okoliščine nastanka: vsak film, ki ga posname ženska, tvega, da ga bomo ocenjevali tudi v smislu nekašne feministične izja-

Film *Ne bom več luzerka* z doživeto in iskreno zgodbo generacije mladih odraslih spretno združuje navdih od drugih in domačo resničnost. Vsaj tistim, ki so doživeli podobno usodo kot njegova junakinja (igra jo Eva Jesenovec, na fotografiji), se bo najverjetneje močno usedel v srce. ✎ Željko Stevančič

ve, ki naj bi jo podal – kar je nadležno, a v kulturah, kjer je to, da ženske snemajo filme, prava redkost, morda tudi nič nenavadnega. Prvi igrani celovečerec Urše Menart, ki je doslej snemala predvsem dokumentarne fil-

me, se (v nasprotju z njenim dokumentarnim filmom o patologijah spola in slovenskega filma *Kaj pa Mojca?*) v feminističnem smislu izjavlja zgolj posredno: tako, da ustvari avtentično filmsko junakinjo, kakršnih v sloven-

skem filmu manjka, da ji pusti, da je pripoved zares njena, ne pa zaznamovana z drugimi (z moškimi ali otroki), da je ne snema kot spolni objekt in da film nameniti tudi vsem gledalcem in gledalkam, ne le heteroseksualnim moškim. Vse to se morda zdi kot nekaj, kar bi moralo biti samoumevno – vendar se šele ob filmu, kakršen je *Ne bom več luzerka*, ki deluje kot nekakšen neprilagajenec slovenskega filma, zavemo, kako nenavadno je.

Če o vsem tem ne bi bilo treba govoriti, bi lahko takoj prešli na dejstvo, da je *Ne bom več luzerka* predvsem generacijski film. Spelne težave, na katere ni lahkega odgovora in ki ne dopuščajo »srečnega kon-

ca«, so boleče resnične; od konca prvega desetletja 21. stoletja, ko je odraščala tako imenovana milenijška generacija, je generacija mladih odraslih, ki so se lahko zanesli le na (najbolj osnovno) pomoč svojih družin, končala študij – in se znašla v povsem drugačnem svetu, kot so jim ga obljubljali. Kot v filmu reče Špela: »Vsi so govorili, ti boš samo pridna, pa bo vse v redu. Jaz sem bila pridna, in evo.« Gre za generacijo mladih, za katere ni (bilo) služb in ki so se zaradi finančne stiske, potem ko so že zaživel na svojem, množično vračali na domove svojih staršev; ne nazadnje gre za generacijo, v kateri je število depresivnih obolenj skokovito naraslo.

Naslov *Ne bom več luzerka* daje misliti, da bomo gledali drugačen film: če svoje junake in junakinje

V času festivala je zaodmevala tudi izvrstna novica, da so Darku Štanteu za film *Posledice*, ki je svetovno premiero doživel na mednarodnem festivalu v Torontu, odkupili distribucijske pravice v ZDA.

zasnuje z nekakšno »ameriško« suverenostjo in lahkotnostjo, ki ju pri nas sicer kronično primanjkuje, in daje misliti, da bomo gledali podobno zabaven film, je njena okolica brezkompromisno slovenska: Špela ni »luzerka«, ker bi sedela na kavču in igrala računalniške igrice, ampak preprosto zato, ker so jo, kot še toliko drugih, povsem onespobile znanje družbene in ekonomske okoliščine. Film tako z doživeto in iskreno zgodbo generacije mladih odraslih spretno združuje navdih od drugih in domačo resničnost. Vsaj tistim, ki so doživeli podobno usodo, kot njegova junakinja, se bo najverjetneje močno usedel v srce. ✕

Dokumentarni filmi v kinu Komuna

DANES:

- 16.30: *Tkanja pogleda – Jože Dolmark* (režija Boris Jurjaševič)
- 20.45: *Odraščanje* (režija Siniša Gaičič in Dominik Mencej)

JUTRI:

- 16.30: *Nori dnevi* (režija Damian Nenadič)
- 20.45: *Koliko se ljubiš?* (režija Nina Blažin)